

23.6.06

EIKABERGTINGET.

Til:

Statens Vegvesen Region Øst
Postboks 1010 Skurva
2605 LILLEHAMMER

KONGSHAVN: UTTALELSE VEDRØRENDE PLANPROGRAM FOR "NY ADKOMST FOR SYDHAVNA, OSLO HAVN"

Vi har mottatt ovennevnte planprogram og ønsker å komme med følgende innspill til dette.

Foreningen Eikabergtinget ble opprettet for å være en pådriver for spredning av kunnskap omkring Ekeberg – Brannfjell- området sammen med den grønne ås ned mot fjorden og Gamlebyen. Vi tror at når mange fatter interesse for området og får forståelse for hvor spesielt det er, både hva naturgitte så vel som menneskeskapt kulturminner gjelder, vil det kunne skapes en opinion som kan stå imot det meget store presset det vil få, for ut- og nedbygging, for forskjellige typer "friseringer", parkmessig opparbeidinger, for utbygging av idrettsarenaer o.a. Vi sier ikke nødvendigvis at det skal settes bom for all utvikling og virksomhet, men vi vil at slikt skal skje i nøye samråd med fagetater, lokalbefolkningen og bydelen, og ifølge grundig og samvittighetsfullt utarbeidede, overordnede planer.

1. INNLEDENDE KOMMENTARER.

Planprogrammet lister opp de utredninger som vil bli gjort i forbindelse med at det skal bygges ny adkomst til "Sydhavna, Oslo havn". Programmet baserer seg på Statens Vegvesens utredning fra januar 2005. De alternative løsninger som skal utredes er hentet fra denne utredning.

Det er til dels svært dramatiske inngrep i natur- og kulturmiljøene her som skal utredes. Skissene som er vedlagt utredningen, og som er vedlagt planprogrammet, viser at noen av alternativene gir meget store og synlige fjellskjæringer. Store rundkjøringer i bunnen av Karlsborgveien skal gi effektiv og sikker trafikkavvikling, men de legger øde et av de aller siste, gamle trehusmiljø som finnes av denne typen i Oslo.

Bebyggelsen i Kongshavn er meget gammel, men omfattes muligens ikke av loven om automatisk fredning. Miljøet er mindre enn Telthusbakken, men kan absolutt stilles på linje med denne, med Damstredet og noen ganske få, gjenværende trehusmiljø i Oslo. Som historisk dokument er disse hus av særdeles stor og nasjonal viktighet. Det er Eikabergtingets absolutte mening, at Oslo kommune nu for lengst burde ha lagt bak seg perioden med rasering av gamle bygningsmiljø som for eksempel Enerhaugen-området o.a.

Trehusene ligger i tett tilknytning til de bevaringsverdige hus langs Karlsborgveien, Sjømannsskolen og det arkeologiske funnområdet med bl.a. nyoppdagede boplasser og helleristningene her i Familiedalen. Det har vært bosetting i dette lille område kontinuerlig siden

eldre steinalder, altså mange tusen år. Tiltakene som skal utredes nu, kan sette en historisk stopp for dette.

Også naturminner, som kilden i grotten her på Kongshavn, jettegryter o.a. vil bli ødelagt for alle tider.

Planprogrammets punkt 12.2.3. vitner dessverre om manglende forståelse for natur- og kulturminner, når det her sies at tiltakene vil komme i konflikt med slike, og at det skal foreslåes "avbøtende tiltak". Avbøtende tiltak – hva vil det være for en kilde i en liten grotte som sprenges vekk? For en jettegryte? For en automatisk fredet grunnmur? For et fortsatt levende bolig- og kulturmiljø her på Kongshavn?

For ødelagte natur- og kulturminner finnes det ikke "avbøtende tiltak". Er slike først ødelagt og fjernet, er de ugjenkallelig mistet for alle kommende tider og generasjoner. Natur- og kulturminner er en ikke fornybar ressurs, som kan ikke kopieres eller "flyttes på". Det er like viktig at de ikke rykkes ut av den sammenheng de er i, da dette vil influere på både forståelse og lesbarhet. Et gammelt kongshavn-hus liggende på en "øde trafikkøy" midt ute i trafikkarealene er utvilsomt av meget begrenset interesse. For å fleipe litt: Folk i fremtiden vil lure på hvem i all verden som var så dum å bygge huset sitt et slikt sted...

Vi må også påpeke en opplysning i Planprogrammet som er feil, se programmets punkt 12.2.3. Automatisk fredede kulturminner er fra 1650 og tidligere, ikke slik det er slått fast feilaktig i planprogrammet, år 1537 og tidligere.

2. DET UTSENDTE MATERIALE

Planprogrammet viser en rekke ganger til Statens vegvesens håndbok 140. Innholdet i denne bok er det ingen av oss som kjenner og gjør at det ikke er mulig å forstå hva som egentlig skal gjøres med hensyn til utredninger og verdivurderinger av ulike slag.

Dessverre er det slik at Statens Vegvesen ofte er den instans som ikke bare gir forskrifter, regler og retningslinjer for veiutbygging, men også er den etat som utarbeider planer for veiutbygginger, som godkjenner planene - og som oftest bygger dem tilslutt.

Det er dessverre liten grunn til å tro at denne håndbok gir noen form for objektive eller innsiktsfulle metoder hva gjelder vurderinger av bevaringsverdige natur- eller kulturminner. Utredninger i et så sårbart natur- og kulturmiljø må derfor kreves objektivt vurdert av uhildede, uavhengige fagmiljø.

Både Vegvesenets utredning av januar og Vedlegget til planprogrammet fortjener imidlertid ros, da disse ikke legger skjul på hvilke enorme naturinngrep det kan bli snakk om å gjennomføre. All erfaring tilsier at de blir neppe mindre enn det som vises på fotomontasjene.

3. MEGET KORT OM Å SKULLE MÅLE NATUR- OG KULTURMINNER I KRONER OG ØRER.

Det fremgår i planprogrammet at en del forhold skal verdisettes, konsekvensene skal prissettes. Å skulle måle verdien i kroner og øre i å bevare et urørt naturområde for kommende generasjoner, eller et gammelt kulturminne som en gravhaug, vurderes av Eikabergtinget som både ganske umulig og kanskje uten egentlig interesse for saken. Slike verdier må måles etter helt andre kriterier enn de økonomiske.

4. STYRINGSGRUPPEN

Denne har til nu bestått av fire personer; De er fra Statens vegvesen, Oslo havnevesen, Plan- og bygningsetaten og fylkesmiljøvernsejfen. Det mangler etter vår mening minst følgende: En

representant fra Byantikvaren i Oslo, en fra hver av de direkte berørte bydeler Gamle Oslo og Nordstrand og minst en fra lokalmiljøet. Dette har så store konsekvenser for lokalmiljøet her, at en slik representasjon må det være riktig.

Hvis ikke blir dette nok et uønsket tiltak Oslo Havnevesen og Oslo kommune påfører befolkningen på denne siden av byen ved at de overfører havnefunksjonene, som tradisjonelt har ligget til bykjernen med nærmeste omgivelser, til boligområdene og felles friområder på sydsiden.

5. EIKABERGTINGETS VIKTIGSTE INNVENDING TIL PLANPROGRAMMET.

Selv om det legges opp til en konsekvensutredning for denne saken, er siktemålet en reguleringsplan for akkurat de berørte arealer. Det er ikke noe sted nevnt at denne plan skal vurderes opp mot et større område, eller koordineres med andre planer, kun at det til dels vil ha store konsekvenser for de tilstøtende natur- og kulturminnemiljøene, noe Eikabergtinget ubetinget er enig i .

Da det i 2003 skulle utarbeides en bruksplan for Ekebergsletta, tok Eikabergtinget initiativet for å få utarbeidet en stor og overordnet plan for hele dette store og unike området, Ekebergsletta, Brannfjellområdet og den grønne åsen ned mot Gamlebyen og Oslofjorden. Dette området er fullt av fornminner, alt fra helleristninger, gravhauger og hustufter til bevaringsverdig eller fredet bebyggelse. Dertil er det et unikt friluft-, sports- og rekreasjonsområde, som ikke vil bli mindre viktig etterhvert som de meget store boligområder i Kværnerdalen og Fjordbyen bygges ut. Den grønne åsen er et umistelig grøntområde og en like umistelig grønn profil for hele byen. Som geologisk lokalitet er stedet verdenskjent, og verneplanen som er under godkjennelse slår fast at stedet er av stor nasjonal viktighet å få bevart.

Det sier seg selv, at dette unike området, tett inn mot hovedstadens sentrum, er meget sårbart for inngrep av alle slag. Det har dertil en beliggenhet som gjør at det er under et konstant press fra alle kanter, fra utbyggere som ønsker at veiene og jernbanen skal bygges ut, havneutbyggingen, og som byggegrunn for næringsdrift og kontorer, boliger av alle typer og generell sentrumsbebyggelse.

Da vi først tok dette opp, var det faktisk ikke vanskelig å få gehør for våre synspunkt. Bystyrevedtak nr. 358 av 04. desember 2003 slo fast at det var et meget stort behov for en overordnet plan, en reguleringsplan, for det store og til nu fortsatt nogenlunde sammenhengende område fra sjøen og Gamlebyen, opp Ekebergåsen og med Ekebergsletta og Brannfjell. Vedtaket er fremtidsrettet fordi det åpner for en faglig god gjennomgang av alle de forhold som berører området, og slik at det kan gi en mulighet for å få samordnet planene og alle de ulike interesser som knytter seg til det. En kan derved unngå at det bare lages små reguleringsplaner av og for utbyggere med særinteresser, og som ”klattes” utover og ødelegger for den samtlende og overordnede bruk.

Byrådet har til nu ikke satt vedtaket ut i livet. Ingen penger eller retningslinjer for arbeidet er gitt eller varslet. Planmyndighetene har ikke tatt noe initiativ til å få prosessen igang. Kommunens Friluftsetat har startet en delplan for selve Ekebergsletta, for å innregulere nye kunstgressbaner med lysstolper og gjerder - i seg selv ganske dramatiske inngrep i dette store og åpne landskap.

Dessverre er nærværende planprogram et varsel om at nok en slik ”klatte-plan” er under forberedelse, og at på til en som vil øve vold på en av de helt sentrale delene av området, det som fortsatt kan kalles en korridor for området ned til sjøen. Denne siste mulighet for områdets kontakt ned til fjorden må sies å være særdeles viktig for hele området.

Eikabergtinget vil derfor på det sterkeste fraråde videre arbeid med denne planen før de overordnede retningslinjer for alle arealene er på plass og vedtatt, og bystyrevedtakets

bestemmelser for en overordnet reguleringsplan er gjennomført. Så vidt vi kan skjønne, legges det nu opp til utarbeidelse av en plan som er i strid med nevnte bystyrevedtak hvor det heter at området skal omfatte åsen ned til sjøen.

Så vidt Eikabergtinget kan forstå, er dette sentrumsnære friluftsområdet ikke mindre viktig å hegne om enn Osloområdet, som har fått sin Markagrense og som ingen politiker ”tør nærme seg” å foreslå overskredet. Også her burde denne lille ”Sentrums-marka” få sin grense om ikke skal kunne brytes.

6. LITT OM HVA NÆRMILJØET PÅ SYDSIDEN AV OSLO HAR BLITT PÅTVUGET AV UØNSKEDE TILTAK DE SENERE ÅR.

Forslaget om Sydhavna og nærværende planer for adkomstveier til denne føyer seg ”pent” inn i rekken av miljø-ødeleggende tiltak som Oslo kommune og Havnevesenet har påført nærmiljøet på Bekkelaget. I stikkords form nevnes:

- De generelle vei- og baneutbygningene som effektivt avskjærer forbindelsen mellom Øvre og Nedre Bekkelaget. At gangforbindelsen over jernbanen og Mosseveien fra Grottenveien og Kjærlighetsstien plutselig og uten tillatelse ble fjernet, mot sterke protester fra hele befolkningen her, viser dessverre hvor liten vekt kommune og stat legger på nærmiljøtiltak på denne siden av byen.
- Bekkelagskollen ble skutt vekk, en geologisk sjeldenhet av verdensklasse, og med en rekke verneverdige villaer. Årsaken var at Havnevesenet skulle ha mer plass og de bygget et særdeles simpelt havneskur der.
- Containerhavna med sine enormt store og høye kraner ble etablert helt bort til Ormsundet, en hel kystlinje ble fylt opp og utlagt til kai og containerstablingss plass. Dette er ikke noe vakkert syn.
- Det foregår i skrivende stund en oppfylling av fjordbunnen utenfor Malmøykalven med giftig slam fra det som er den egentlige havna i Oslo, uten at lokalbefolkningens hissige protester høres i de sentrale organer i verken stat eller kommune. Å kalle 60 meters dyp for et ”dypvannsdeponi”, må i beste fall kunne kalles en feilaktig betegnelse, dette er på ingen måte dypt vann.
- Det har i en årrekke foregått en meget omfattende utfylling i fjorden, noe som helt endrer og forringer landskapets estetikk og utseende. Ekebergåsen stuper bratt rett ned i fjorden på dette sted, men har nå fått en oppfylt ”brem” som ødelegger det flotte og dramatiske inntrykk av den grønne åsen og fjorden inn mot landets hovedstad. I så måte må kommunen kunne sies å være en geologisk skadegjører, som har tillatt at dette naturminnet forringes på en slik meget lite ønskelig måte. At disse oppfyllingene har fått skje uten noen konsekvensvurderinger eller mer overordnede plangrep, må sies å være ganske spesielt. Oppfyllingene har også skjedd uten noen form for forutgående undersøkelser, for eksempel av sjøbunnen av marinarkeologer. Stedet heter ennå idag Kongshavn og var havn allerede for vikingekonger og i sagatid. Hva som kan ligge på bunnen her, under alle stenmassene, vil vi aldri få vite noe om etter utfyllingene.
- Utfyllingene i fjorden vil i neste omgang medføre ytterligere havneutbygginger, muligheter for utbygginger og andre større tiltak, som selvfølgelig drar med seg ytterligere trafikkøkninger i området, mer støy- og luftforurensninger o.a. Dette stopper egentlig aldri, for fjorden er ennå vid.
- Sydhavna er vedtatt etablert og vil beviselig påføre nærmiljøet store støy- og luftforurensninger, en svært farlig trafikk, transport av farlig gods og en sterkt øket trafikkbelastning til alle døgnets tider. Området er så sårbart, fordi dette vil påvirke alle i hele åsen bortover.
- At alle disse offentlige tiltak også forringer verdien på eiendommene i området, tør være ganske klart for alle.

På vegne av lokalbefolkningen på Bekkelaget tillater vi oss å mene at dette er nok, om det dertil skal tillates at vi skal stenges enda mer av fra fjorden og forbindelsen mellom Øvre og Nedre Bekkelaget skal reduseres ytterligere, ved at de foreslåtte veiutbygginger skal tillates etablert.

Stedet var engang livskraftige og idylliske lokalsamfunn. De siste rester vil få en "trafikkørken" som nabo hvis disse tiltak gjennomføres.

7. VEIUTBYGGING I FORBINDELSE MED SØRKORRIDOREN OG ADKOMST TIL SYDHAVNA.

Alt peker i retning av at Mosseveitunnelen tunnel på noe sikt vil bli gjennomført. Dette vil være et meget viktig tiltak for nærmiljøet, antakelig det aller første med noen større verdi på en meget lang tid.

Eikabergtinget tillater seg derfor å peke på den antakelig helt unike mulighet som nu finnes til å koordinere disse to, store veiutbygginger: Adkomsten til Sydhavna må knyttes direkte opp til tunnelsystemet. Da kan alle de avkjøringer som må etableres til Sydhavna legges inne i åsen, slik at det i prinsippet kun blir "ett eller to hull" åssiden, hvor veiforbindelsen til havna skjer.

Dette ville bli en løsning for fremtiden, en løsning som ville spare lokalmiljøet for store miljøbelastninger, som ville redde en rekke naturminner og kulturminner av til dels nasjonal betydning fra ødeleggelse. Ikke minst ville dette utvilsomt bli oppfattet som en håndsrekning til lokalbefolkningen fra Oslo kommune og Oslo Havnevesen, noe som p.t. føles hardt tiltrengt.

8. AVSLUTTENDE KOMMENTARER.

På bakgrunn av disse punkt, synes det ikke å være grunn for Eikabergtinget til å gå videre inn på de konkrete alternative forslag. Vi vil likevel gjerne tilføye følgende:

Vi forstår at dagens løsning faktisk er en av mulighetene, så denne må vurderes nøye. Da får en eventuelt utbedre eller bygge om dagens tunnel og kjørerampe til å gi akseptable, om enn ikke nødvendigvis "fullgode" løsninger.

Ingen av de forslag som har de store rundkjøringene i bunnen av Karlsborgveien kan godtaes, da dette raserer siste rester av naturminnene og kulturminnene i området her.

Eikabergtinget tillater seg dessuten å mene at det må være mulig å bruke den nødvendige tid på planleggingen i stedet for å gjennomføre tiltakene så fort at bedre og mer "bærekraftige" løsninger, også sett for området under ett og med et mye lengre tidsperspektiv, går tapt.

Vi må i det minste kunne kreve at alle planer og muligheter for å kombinere Mosseveitunnelen og denne avkjøring til Sydhavna koordineres og utredes på en objektiv og grundig måte uten forutinntatte meninger.

Så vidt vi i Eikabergtinget forstår, har man nu en gylden mulighet for å få på plass en varig, god løsning som alle kan leve med, uten at den veltes av smålige og kortsiktige hensyn utelukkende basert på krav til kjørekomfort og større hastigheter eller kun kortsiktige, økonomiske hensyn på tvers av en hel lokalbefolknings ønsker, hvis bare det kan mobiliseres vilje til det i kommunen.

Oslo, 23. juni 2006

På vegne av Eikabergtinget,

Jens Treider

Kopi: Bydel Nordstrand, Gologisk Museum ved Dir. Elen Roaldset, Byantikvaren i Oslo

EIKABERGTINGET
C/o Jens Treider
Jomfrubråtveien 89,
N-1179 Oslo

Bankkonto: 2220 09 86109

eikabergtinget@jtreider.no
www.eikabergtinget.org